
Bogdan Petriceicu Hasdeu
Micuţa

Micuța

Bogdan Petriceicu Hasdeu

Editura Bestseller

Imagine: Aleshyn Andrei

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Ziua întâia

Aveam șaptesprezece ani; eram student în drepturi la o universitate germană oarecare și țineam cu chirie trei odăi au premier în casa d-nei Ana Pacht, veche actoriță în demisiune, a cărei unică fată, domnișoara Maria, copiliță de șasesprezece ani, apăruse atunci de curând pe scenă, culegând din capul locului aplauzele publicului iubitor de... domnișoare.

Eu o numeam "Micuța", deși era nemțoaică, ba chiar poate pentru că era nemțoaică: pe de o parte, ca om, o iubeam; va să zică, o iubeam pe de o parte; pe de altă parte, ca român, nu-mi plăceau lucrurile și chiar fetele nemțești, și, numind pe frumușica mea "Micuța", prin însăși aceasta o românizam și o iubeam oarecum și pe de altă parte.

Ce-i dreptul, era frumoasă! Era frumoasă ca o romăncă! Avea niște ochi... culoarea și mărimea nu îmi aduc bine aminte. Avea un păr... de seama ochilor. Avea o guriță... Dar de atunci au trecut mulți ani, și-n mulți ani am uitat multe feluri de gurițe! N-am uitat numai că Micuța mea mi se părea a fi foarte frumoasă, neînchipuit frumoasă, frumoasă strașnic!

Contractul de chirie se rostea așa: "D. Ghiță Tăciune va plăti d-nei Ana Pacht câte patruzeci de fiorini pe lună pentru trei odăi și pentru câte cinci feluri de bucate la prânz pe zi, între cari și un aluat; idem câte o mâncare serile".

A doua zi după mutarea mea în casa stimabilei doamne Pacht, intrai în apartamentele dumneaei, despărțite de ale mele prin un lung, îngust și întunecos coridor; făcui o profundă reverință, zâmbii și...

– Ce mai faceți, cucoană?

– Sunt bine; iar d-voastră?
– Nu mai puțin.
– Mă bucur.
– Duduca nu-i acasă?
– Îi la repetiție.
– Mă rog, cucoană, la câte ceasuri ședeți la masă?
– La două nesmintit.
– Și mâncați?...
– Se-nțelege!
– Eram să vă-ntreb dacă mâncați tot aceea ce-mi trimiteți și mie?
– Da.
– Mâncați cu gust?
– Ce întrebare!
– O, cât sunteți de fericită de a putea mânca cu gust!
– Dv. pesemne, aveți stomac dezorganizat?
– O, nu; dar îmi lipsește gustul de mâncare.
– Poate bucatele nu sunt bune?
– Nicidecum; din contra... dar este un lucru la mijloc, cucoană. Nu sunt deprins a mânca singur: în societate mâncarea se pare a fi mai gustoasă, gustul se pare a fi mai mâncăcios... Aș vrea dară...
– Să ședeți la masă cu noi?
– Dacă nu va fi cu supărare...
– Putem începe chiar de astăzi. Ați fost aseară la teatru?
– Am fost.
– Cum vi s-a părut Maria mea în rolul Gertrudei?
– Nu mi-a plăcut.
– Pentru ce?
– D-șoara joacă cu prea mult foc.
– Și de aceea nu vă place?
– Da; artistul ar trebui să fie totdauna răce, răce ca dreptul pozitiv, răce ca litera legilor, răce ca pandectele, răce ca...
– Dar fi-va el atunci natural?
– Pentru mine.

– Cum așa, pentru d-ta?...
– Natura mea fiind răce, răceala pentru mine e naturală.
Doamna Pacht trecuse peste patruzeci de ani; cu toate acestea, ca veche actoriță "jeune", ea se socotea capabilă a juca orișicând un rol tânăr; așadar, pentru a vedea dacă sofismul meu e sincer, ea îmi puse mâna pe umăr și, clipind din ochi, zise cu o voce foarte cuasi dulce:
– Oare nu șuguiești, amice? ești rece?
Am lăsat ochii în jos și m-am închinat cu cea mai mare seriozitate.
– Plecăciune, cucoană.
– Vă duceți?
– Iertați-mă, cucoană; aveți prea mult foc.
– Eu?
– Nu sunteți naturală.
Intrând în odaia mea, aprinsei o țigară și mă pusei a medita asupra principiilor juridice ale lui Bentham, care cel dintâi a descoperit că omul poate să facă tot ce-i place; deodată ușa a scârțâit și s-a deschis; întorc capul și văd... un nas; un nas în crăpătura ușii, un nas antedeluvian, adică un nas a cărui mărime covârșește în același grad mărimea nasurilor vulgare, precum mastodontele covârșa pe elefante. Eram să mă sperii; dar auzii tot într-o vreme răsunând de sub baldachinul nasului o voce sau, așa zicând, o zbierare binecunoscută, și care mă făcu să ghicesc pe loc pe proprietarul colosalului nas.
– Aicea șade Tăciune?
– Intră, intră, Feldeșule! răspunsei din odaie, și baronul Rosen se afla deja lângă mine.
Baronul Rosen, student jurist și coleg al meu, era un june bogat, scurt, gros, alb, năsos și cunoscut obștește în societatea universitară sub porecla de "Feldeș". Cine nu mai avea porecle! Pe mine, bunăoară, tovarășii mă numeau "Spițer", zău nu știu din care cauză: sau pentru că iubeam parfumurile și pomezile, sau pentru că aveam cam

adesea nevoie de felurite doftorii, ca unul ce mă deosibeam din copilărie prin slăbiciunea constituțiunii; sau pentru că curtasem pe d-na Benedeck, frumoasă spițerească văduvă, de la care mi-au rămas până acum, ah! drept suvenire, treizeci și șapte flacoane, mari și mici, colorate și necolorate.

Rosen s-a pus înaintea mea într-o poză foarte eroică, cu mâna stângă în șold, cu mâna dreaptă întinsă dasupra capului meu, cu piciorul stâng înapoi și cel drept înaintat în depărtare ca de o palmă; cu nasul rădicat și gura căscată. Apoi conversațiunea s-a început așa:

– Șiretule!

– O!

– Desfrânatule!

– A!

– Craiule!

– E!

– Vicleanule!

– U!

– Dobitocule!

– I! I! Mai stăi și tu! Am sfârșit toate vocalele și am nevoie a recurge la consune. Măi, ai înnebunit tu?!

– Cum de ai îndrăznit, Spițerule, să te muți în casa Anicăi?

– Mă tem că-ți place cucoana Ana?...

– Te provoc la duel.

– Și la duel, și la quadrille! Desprețuiesc numai solo și trio.

– Ia lasă gluma la o parte! zise baronul așezându-se. Îți place mademoiselle Marie?

- Quelle idée!

– Nu-ți place?

– Cum vrei să-mi placă o copilă, un ce nedezvoltat, necopt, neformat, nematur, nedeplin, nesfârșit, nefinit, nepractic, nepragmatic... ça fait pitié!

– De ce dar te-ai mutat în casa Anicăi?

– Trebuia, frate, să mă mut undeva.
– De ce n-ai rămas în casa lui Klumpen?
– Vrea să zică tu nu știi nimica?
– Despre ce?
– O! o istorie foarte lungă! Află că Klumpen a căpătat un gust foarte estetic de când i-a murit femeia, care era modelul urâciunii: les extrémités se touchent. El ține numai o slujnică, dar frumușică ca o cadână mahometană, și nu numai că o ține, dar încă ține prea mult la dânsa. Se pare însă că și Frosa lui are un gust nu mai puțin estetic; încât Klumpen, pe care numai doară tu îl poți întrece în privința fizică, nu plăcea nicidecum bietei copile. Mutându-mă în casa lui - sunt norocos cu grizete! -veni, vidi, vici: mai pe lung vorbind, chiar de la cea dintâi zi mi-am însușit jus servitutis quae in faciendo consistit asupra Frosei. Trei luni de zile Klumpen nu știa nemic despre coproprietarul său, și începeam deja a spera că voi căpăta în curând jus prescriptionis, când deodată... Și așa mai departe. Precum vezi, Feldeșule, mutarea mea în casa doamnei Pacht n-a fost de bunăvoie.
– M-ai răcorit la inimă, Spițerule!
– Mi-am făcut datoria ca spițer, deși în facultăți nu se învață farmacopeea feldeșilor. Mai adaug a zice că sunt atât de departe de a iubi pe păpușica ta, încât voi fi gata a-i vorbi în favoare-ți, a-i iperboliza meritele tale, iperbolice numai în profil; a... à propos, de când oare te-au smintit grațiile ei?
– De aseară la teatru.
– La teatru... Hm! Știi c-ar trebui să-i faci un présent?
- Parbleu! dar n-o cunosc până acum. Introdu-mă.
– Mai târziu. Nu ești frumos (c'est peu dire!) și, deci, pentru a plăcea unei femei, trebuie mai înainte de toate s-o previi făr-a fi văzut, s-o faci s-admire caracterul și generozitatea ta, să-i apari ca un ideal sublim îmbrobodit într-un real urât. Dintru

întâi trebuie să-i faci un prezent anonim, lăsându-mă pe mine a-i dezvălui la ureche, parcă în secret, numele galantului adorator, adăogând din parte-mi un lung comentariu despre ilustrele tale merite.

– Minunată idee! Vino, Spițerule, să te strâng în brațe!

– Bucuros; numai ține nasul mai departe.

Ne-am sărutat, și Rosen, departe de a ghici pe buzele mele vicleana îmbrățișare a lui Iuda, ieși, sau, mai degrabă, zbură din odaie, rămâind ca să-mi trimiță fără zăbavă, spre înmânare, cadoul în cestiune.

După ce tovarășul dispăru, m-am uitat la ceasornic: era două fără un patrar.

– Domnule Ghiță! cucoana Ana vă poftește la masă.

– Ah! nici n-am auzit cum ai intrat, Cati! Duduca s-a întors de la repetiție?

– Da.

– Vorbitu-s-a ceva despre mine?

– Cucoana Ana a spus că i se pare că nu sunteți ... adecă...

– În toate mințile?

– Da.

– Și ce a răspuns duduca?

– Că aceasta nu se poate spune despre un poet.

– Și ce a răspuns cucoana?

– Că învățații sunt totdeauna nebuni.

– Și ce a răspuns duduca?

– A tăcut.

– Și ce a răspuns cucoana?

– A tăcut.

La masă găsii pe cucoana Ana și pe duduca Micuța șezând cu șervetele pe genunchi.

– Am auzit, domnule, c-ai fi având o natură foarte rece, începu duduca.

– Natura mea nu vă place?

– Deloc.

– Atunci nu sunteți femeie.

– Dați-mi voie a nu vă-nțelege, domnule filozof.

– Străbunei dv., Evei, plăcuse șerpele, cel mai răce din toate ființele. În orice caz, dacă natura mea nu vă place dv., am fost destul de fericit pentru ca ea să placă neneacăi matale. Să fi văzut azi-dimineață cu ce ochi dulci...

Cucoana Ana, lângă care ședeam, m-a pișcat de genunchi.

– De ce mă pișcați, cucoană?

Întrebarea mea a fost pronunțată cu o naivitate perfectă. Duduca tăcea, dar ochii ei, trecând de la mine la mumă-sa și viceversa, exprimau o curiozitate tragicomică.

– D-ta vorbești azi niște lucruri... începuse cucoana Ana.

– Ei bine! să vorbim despre altceva. Curcanu-i minunat!

– Îi iepure, domnule! nu-i curcan, întâmpină duduca.

– Se cunoaște că n-ați studiat filozofia.

– De ce?

– Gustu-i subiectiv; gustul se află în noi și, prin urmare, iepurele d. e curcan pentru mine, de vreme ce subiectul meu simte în acest minut un gust curcănesc!

Cucoana Ana, deși cam bosumflată, n-a putut reținea râsul.

– Ai un spirit de contrazicere nepilduit, domnul meu.

– Contrazicerea e cu neputință în natură, doamna mea. Dv. n-ați citit pe Hegel!

Intră Ditrich - așa se numea feciorul meu.

– A venit sluga de la domnul baron.

– Mă iertați, cucoanelor? sunt silit a mă lipsi de societatea dv.; să lăsăm pe mâine discuțiile noastre filozofice.

Încă nu închisei bine ușa, când am auzit răsunând vocea doamnei Pacht:

– Ce nătărău!

"Lucrurile merg bine. Norocul ajută pe nătărăi!" îmi zisei și-ntrai în odaia mea.

Baronul - model de bunomie - îmi trimise, după vorba noastră, un prezent superb: un nécessaire femeiesc de eben, încrustat cu aur smăltat.

Îi răspunsei prin următoarele rânduri:

"Feldeșule!

Mâini la ora dreptului penal îți voi reporta despre rezultat.

S p i ț e r u l, manu propria.

P.S. - Trimete-mi chiar acum sania ta: aș vrea să ies nițel la aer. Știu că ai să șezi la masă, apoi ai să dormi... trăsura va fi liberă; prin urmare, aștept."'

Până la acea zi, baronul nu acordase încă nimenui favoarea ce-i ceream prin scrisoare. Peste o jumătate de oră, o sanie sta la ușa mea.

– La bariera Blinde-Kuh! strigai viziteului.

Prin acea barieră am fost făcut prima mea intrare în oraș, viind a studia la Universitate teoria dreptății, pentru a nu o aplica apoi niciodată în viața practică.

În cei dintăi doi ani ai studiului juridic, m-am mutat de șapte ori din casă-n casă. Voiam acum, pe conta baronului, a revedea cele șase locuințe trecute, reamintindu-mien passant istoria petrecerii mele în fiecare din ele.

– Stânga!

Trecui lângă o casă cu două rânduri, al cărei rez-de-chaussée era ocupat prin cinci blănării. În rândul de sus, cele două ferești din capăt, am șezut eu trei luni fără patru zile. Celelalte odăi ocupa proprietăreasa, femeie frumoasă, dar de patruzeci de ani, văduva unui bogat negușător. Am iubit-o două luni; și m-am jurat de atunci a nu mai iubi în veci o femeie de patruzeci, sau în genere o blănăreasă.

– Dreapta! în ulița M.

Iat-o casă care nu voi uita-o niciodată. Sus ședeam eu, jos Enrieta, modistă franceză, creatură oftigoasă, dar atât de încântătoare, încât mă făcea a crede că oftiga e boala îngerilor. Într-o seară trimite la mine, rugându-mă a nu face vuiet, d-ei

fiind bolnavă. Așa s-a început cunoștința. O, zeilor! ce izvor de voluptăți, purure nouă și din ce în ce mai fermecătoare! Ea a murit, sau, mai bine zicând, s-a stins peste șapte săptămâni pe brațele mele. Enrieta a fost singura femeie pe care mă pot lăuda a fi iubit până la moarte.

– Stânga!

Ha! iată și fericita locuință a d-lui consilier titular! realizarea falansterelor lui Fourier. În casa din curte ședeam doi studenți și un împiegat, și toți ne bucuram deopotrivă, fără gelozie, fără ceartă, fără intrigi, de nesecabilele favoruri ale doamnei, al cărei bărbat era al patrulea tovarăș și cel de pe urmă!

– Destulă plimbare! înapoi!

Întorcându-mă acasă, am găsit un nou răvășel de la baron:

"Spițerule!

Am gândit mult despre modul în care ai putea face mai nimerit ca zâna mea să poată ghici numele adoratorului său. S-ar putea ca ideea mea să nu fie rea. Dacă ea îți va putea conveni, iată-i esența. Vei putea pune în nécessaire alăturata aici marcă a neamului meu, ceea ce lesne va putea stârni curiozitatea ei, ș-atunci îi vei putea explica că, după cunoștințele tale eraldice, ea n-ar putea fi decât a baronilor Rosen.

Al tău până la moarte, R.'"

Scrisoarea o păstrez pân-acum ca model de originalitate și de stil, mai cu samă de stil: ceva à la d. Rosetti!

De acum nu mai este îndoială că Feldeșul iubește pe Micuța: un om teafăr n-ar fi întrebuințat atâtea "pot". Nécessaire-ul și sania, lucruri la cari nici m-am așteptat din parte-i, vin a sprijini această evidență.

M-am uitat la marca lui R., întipărită pe un căpețel de hârtie parfumată couleur rose. Scutul stemei nu prezinta decât o stea șeptegrană, figura foarte ordinară în eraldica șvezească.

Am tras clopoțelul.

Marca mea, ca și numele meu, ca și natura mea, înfățișază un tăciune. O întipării pe ceara tare deasupra scutului baronului, care, adecă scutul, iar nu baronul, s-a ascuns fript; și închisei hârtiuța în nécessaire.

"Această idee poate nu mi-ar fi venit în minte fără scrisoarea Feldeșului", îmi zisei în mine. Adevărata dragoste e inventivă! Acum trebuie să mai pun lucrurile la cale așa ca baronul să fie încredințat că Micuța a primit darul său, că-l iubește (pe dar sau pe baron - totuna!) incognito, ba că el a și vorbit cu ea... O așa mistificațiune nu e tocmai grea; să recurgem la vro grizetă, care mâini la bal masqué... Ah, Doamne, ce înspirație! Rosen are o amantă... Făr-a mă gândi mult, mă grăbii a scri următoarea epistolă polonă:

"Moja Kochana Pani!

Am dovezi autentice despre necredința amantului d-tale. Permite-mi a veni chiar îndată și-ți voi pruba lucrul, ba încă îți voi da mijloace de a te încredința în persoană. În așteptarea răspunsului care te înteresează, cred, mai mult decât pe mine, sunt al d-tale, Anonim."'

Intriga e legată de minune, parcă într-un roman dumasian. Sărmana leșcuță va juca rolul Micuțăi!

Au intrat Ditrich și Cati.

– Ați tras clopoțelul? întrebă Ditrich.

– Da.

– Să v-aduc mâncarea de seară? zise Cati.

– Nu dragă! dar bine c-ai venit tocmai acum. Eram să trimet să te cheme. Iat-un lucrușor, Catincuță; trebuie să-l dai în mâna duducăi. Spune-i că ți l-a înmânat pe-ntuneric, în coridor, un om pe care nu l-ai putut vedea și care a fugit, rostind numai aceste cuvinte: "La mademoiselle Marie pentru reprezintația de aseară". Ține secretul până la o vreme, adaosei, vârându-i în mână o bancnotă de cinci fiorini.

Cati ieși cu nécessaire-ul și, firește, cu bancnota.

– Tu, prostule, du-te în ulița Lorch; caută casa nr. 86, întreabă pe doamna Victoria Przikszewska, dă-i în mână, auzi, în mână, această scrisoare, cerând să răspundă. Ce ți-am spus?

– Că-s prost.

– Adevărat; ș-apoi?

– Ca să mă duc în ulița Lorch.

– Minunat! mai departe?

– Să mă duc mai departe?

– Ba spune mai departe!

– Să caut casa nr. 68.

- 86, gogomanule!

- 86, cuconașule.

– Și ce să mai faci?

– Să-ntreb pe doamna Chiftoria Șicșicșicska.

– Victoria Przikszewska, măgarule.

– Chiftoria Șicșicșicska, cuconașule.

– Întreabă dar numai pe o doamnă văduvă polonă; crez că doară n-o fi două văduve polone sub același acoperimânt!

– Văduvă polonă, nr. 86.

– Casa, iar nu văduva, nr. 86, mă-nțelegi acum?

– Și s-aduc un răspuns.

– Să nu spui cumva cine te-a trimis.

– Atâta?

– Fuga!

Doamna Victoria Przikszewska, sau, cum o numea Ditrich, Chiftoria Șicșicșicska - al patrulea personaj principal al romanului meu, ego fiind cel dintâi - văduva unui căpitan austriac ucis în Ungaria, primea de la recunoscătoarea ocârmuire o pensiune atât de mică, încât, pentru a nu muri de foame, spre economia finanțelor statului, ea era silită a întreprinde negoțul frumuseților goale și leneșe. În acest mod, trecând, asemenea căscării, de la om la om, Victoria, într-una din zile, a dat peste Feldeș, și Feldeșul, tot atunci, dete peste Victoria. "Ah! zise vicleana polonă, uitându-se galeș în ochii celui mai slut și mai bogat student al Universității, ah! în zadar am căutat până acum un

bărbat care să mă-nțeleagă!" "Oh! răspunse bunaticul baron, topindu-se de focul cochetăriilor celor mai rafinate, oh! în deșert am visat până azi o femeie care să mă iubească!" "Nu sunt cu stare!" "Nu sunt frumos!" "Ai sâmțiminte dulci, cari sunt destule pentru a aprinde amorul femeii!" "Ai un chip îngeresc, care e de ajuns pentru a învăpăia dorul bărbatului!..." Victoria a leșinat și Feldeșul s-a apucat s-o trezească prin o detunătură de sărutări, însoțite, firește, de gâdilitoarea frecătură a piramidalului său nas. Rezultatul melodramei a fost că baronul, spre a înlătura sărăcia polonei, o luă în întreținere cu două mii de fiorini pe an, o trăsură de birjă și daruri neprevăzute în budget; iar polona, viceversa, spre a înlătura diformitatea baronului, îi hărăzea de porunceală ceea ce le beau sexe, dupe dreptul naturii și al nomenclaturii, ar trebui să hărăzească numai bărbaților frumoși, sau, cel puțin, nostimi.

Rosen de mai multe ori învita pe intimii săi amici - între cari eu eram primul actor, actor în ambe înțelesurile acestui cuvânt - la ceai, la Victoria. Polona cânta din piano și din gură; vreunul din musafiri o ajuta din flaut sau din violină; vreo două-trei amice și conbreslașe ale gazdei, întovărășite de nenorocitorii lor, încingeau o polcă sau un valț; vreo câțiva studenți sau militari se puneau la pichet sau la stos, și seara trecea pe nesimțite, spre mulțumirea tuturora. Nu știu dacă, înconjurată fiind de o societate atât de variată, și ascuțită de gelozia baronului, omul cel mai lesne-crezător din lume - nu știu, zic, dacă Victoria, alunecându-se pe calea virtuții și aducându-și aminte trecutul, n-a avut cumva alți amanți, secundari, întâmplători sau gratis. Prezumțiunea juridică mă face a o presupune ca ideal de credință femeiască. Eu, unul, pe cinste, nu i-am făcut niciodată curte, nu din amicie pentru baron, nu pentru că frumușica văduviță nu mi-ar fi plăcut, ci, simplu, de lene: Victoria ședea prea

departe. O dată numai, după a sa dulce rugăminte, i-am scris în album un sonet impromptu, în care ziceam, pare-mi-se, cu o pompă prea poetică, că fericirea cea mai fericită este de a fi fericit în fericire.

Ditrich îmi aduse de la Victoria un bilețel cu cuvântul "Czekam", adecă, leșește, "aștept".

– Ad-o birjă!

Aveam pe masă o mască; m-am mascat, am pus în buzunar scrisoarea baronului cu "pot", din care am șters cuvântul "Spițer", fiindcă porecla mea era cam universalminte cunoscută, am aruncat pe umere blana și... iată-mă înaintea întrigatei polone, într-un salon baronește îmbrăcat, tête-à-tête.

– Doamna mea, cine sunt vei ști mai pe urmă. Deocamdată, să nu pierdem timpul în vorbe. Cunoști această slovă?

Îi arătai scrisoarea.

– O, Doamne! slova lui Rosen.

– Citește.

– Domnule, cine ești? Spune-mi cine ești? Om sau dimon?

– Sunt prea moral pentru a fi drac; condiția de om îmi convine mai degrabă; dar vorba nu e despre personalitatea mea, ci numai despre necredința baronului: mâini sau poimâini, doamna mea, ai să fii delăsată; o să pierzi acele mii de fiorini; ai să rămâi cum ai fost mai înainte, în intervalul vieții d-tale între capitănie și baronie... Eu, unul, sunt în stare a dărâma planurile lui Rosen și a-ți întări poziția; dar trebuie să-mi dai o ascultare deplină și nemărginită. Te învoiești? Mâine este balul mascat. Trebuie să fii acolo. Baronul are să vie, de asemenea, din îndemnul meu, pentru a întâlni pe noua sa amantă, pe care tot eu o voi împiedeca a ieși din casă. Costumul lui voi ști mâini și ți-l voi arăta în bal. Ceea ce ai să vorbești vei ști tot atunci. După ce vei veni, abordează-mă și spune-mi cuvântul "czekam", pentru ca să te pot recunoaște. Ești blondă ca și

iubita lui Rosen, ești de aceeași statură... lucrul va merge bine! Vino la nouă oare tocmai; mă vei vedea plimbându-mă cu mânile pe piept à laNapoleon; ș-apoi am să fiu necostumat, cum mă vezi acuma.

– Ascultă, mască. Dacă vei izbuti a-mi înlănțui pe Rosen, apoi...

– Apoi?

– Cum ți se pare, oare sunt eu frumoasă?

– Să presupunem că-i așa, pentru a ne feri de dispute economico-politice despre valoarea relativă a două mii fiorini...

Ziua a doua

Toată noaptea am visat niște năzdrăvănii și fantasmagorii de cele mai curioase, precum se întâmplă, în genere, după o zi plină de agitațiune. Mi se părea a fi soră cu d-na Przikszewska; duduca Micuța se metamorfozase în bărbat, ceea ce, în adevăr, i se cam prilejea câteodată pe scenă; baronul Rosen mă curta pe mine, adecă pe exemplarul meu femeiesc; duduca Micuța, se-nțelege, ca un tânăr ce era, curta pe Victoria. Nu mi-amintesc toate peripețiile dramei; știu numai că ea s-a încheiat prin două cununii de tot în caracterul visurilor: Micuța s-a însoțit cu Przikszewska și eu cu Feldeșul.

La 9 ceasuri mă-ndrumai spre Universitate. Aveam ora dreptului penale. Profesorul - un june cu ochelari pe nas, cu nasul ridicat în sus de frică să nu-i pice ochelarii, ceea ce - ridicarea nasului - îi era lesne de făcut din cauza ușorității căpățânii întregi - profesorul ne explica acum importanta cestiune de adulteriis, și ne dezvolta, ca de pe carte, teoria celebrului criminalist german Feuerbach, cum că violarea unei femei e fizicește cu neputință. Spre încheiere, el a surâs și a zis cu aer de profunditate:

– Eu, unul, domnilor mei, mă unesc cu opinia lui Feuerbach numai întrucât privește pe bărbații fizicește neputincioși.

– Domnule profesor, îmi dați voie a cere o dezlegare? dezlegare în înțelesul juridic al cuvântului, zisei ridicându-mă.

– Mai ales, domnule.

– Legile romane, în cazul adulteriului, vorbesc numai de jure patris vel mariti... prin urmare, este iertat a viola o fată, adecă o femeie fără bărbat, care, totodată, ar avea numai o mumă văduvă?

Făcând această întrebare, eu gândeam, firește, la duduca Micuța.

– Cestiunea e foarte gravă, răspunse profesorul, apăsând ochelarii, care se pregăteau, pare-se, a sări de pe nas, pentru a întâmpina la cazul meu prin un alt caz. Cestiunea e foarte gravă. În lecțiunea viitoare o voi dezbate exegetic cu ajutorul texturilor pozitive și filozofice.

În acest moment răsună clopoțelul și profesorul ieși din clasă buiguind fraza:

– Cestiunea e foarte gravă, foarte gravă...

Pesemne și el avea vreo duducă Micuță!

– Ei bine, Spițerule, făcut-ai ceva? șopti baronul Rosen abordându-mă.

– Mai mult decât s-ar fi putut aștepta: ea îi dă un rendez-vous deseară la bal masqué.

- Est-ce possible?

– I-am spus că ești frumos ca un persian, că ești înfocat ca un arab, că o iubești ca un turc, nici mai mult, nici mai puțin; în fine, te-am prefăcut într-o minune orientală. Spre a nu mă dezminți, trebuie să fii mascat și să-ți cunosc costumul mai dinainte, pentru ca s-o pot preveni.

– Voi fi drapat în flutur.

- Admirable! Vino la nouă trecute: ea te va aștepta. La bal te voi lămuri mai bine despre toate.

– Prezentul i-a plăcut?

– E încântată.

– Nu șezi azi cu mine la masă?

– Iartă-mă; am mai multe trebi... uitat-ai amorul meu pentru Frosa lui Klumpen?

- Fi donc! o slujnică...

- De gustibus non est disputandum. Mie îmi plac florile câmpenești; ție florile cu miros; nasul tău ușor înghite orice aromate, al meu se teme de guturai! adio!

Au revoir, mon cher! au revoir!

Mai tăgăduiască cineva cum că norocul nu e causa causans a tuturor noroacelor! Abia făcui câțiva pași de la columnada Universității, intrând

în ulița Milchbrei, cum deodată zăresc pe Micuța ieșind dintr-un magazin, urmată de Cati, care ținea într-o mână o legătură și în cealaltă o pereche de papuci. Aleasa inimii mele mergea repede înainte, lăsând în stratul de zăpadă urmele unui picioruș fabulos și ascunzându-și năsușorul în manșon - asemenea păsăruicii, când își adăpostește căpușorul în căldura aripioarei. Precum vedeți, și iarna are o poezie a sa, diminutivă ca a lui Alecsandri, pe care trebui s-o căutăm în zăpadă și în manșon.

– Îmi pare bine că te-am întâlnit, domnișoară. Sunt sigur că însuți ai fi dorit să mă vezi în téte-à-téte, pentru ca să-mi poți face două întrebări despre cari ai gândit ș-ai visat toată noaptea.

– Cum știi dumneata gândurile și visurile mele, domnule Ghiță? întrebă Micuța cu o voce tremurândă, care dovedea că zisa mea, bazată în parte pe un fapt pozitiv și în parte pe o indicare psicologică, a lovit-o drept în inimă.

– Va să zică, am ghicit, nu-i așa? zisei zâmbind.

– Eu n-am spus aceasta... apucă înainte Micuța, lăsând ochii în jos. Însă aerul de siguranță cu care m-ai abordat a putut cu tot dreptul să mă minuneze.

– Să nu fățărnicești în zadar, domnișoară; eu sunt un fel de năzdrăvean: e prea greu ca neștine să ascundă orișice de la mine. D-ta ai gândit și ai visat toată noaptea despre nécessaire-ul de eben, ce l-ai primit aseară, și despre curtea ce mi-ar fi făcut neneaca d-tale ieri dimineață, când erai la repetiție. Trebui să recunoști adevărul.

– D-ta mă sperii, domnule! Cum de ai putut pătrunde în cugetul meu? Cum de ai aflat despre nécessaire? De unde această schimbare în manierile d-tale? Ieri aș fi jurat că ești...

– „Poet", cum m-a numit doamna Ana. Ieri nu făceam deosebire între curcan și iepure, și astăzi citesc în fundul inimelor; ieri mă lăudam cu răceala naturii mele șezând într-o odaie călduroasă,

și astăzi vorbesc cu foc călcând pe gheață... Vrei oare să-ți lămuresc această cimilitură?

– Cu orice preț!

– Seara la bal masqué întreabă-mă și vei afla, cam pe la zece ore. Ieri mă credeai prost, acum mă socoți geniu; peste puține ceasuri mă vei vedea nici una, nici alta, dar ceva mijlociu. Așadar, te salut în așteptarea a treii "schimbări la față".

Micuța îmi întinse mânuța sa, palpitândă de frig sau de emoțiune, nu știu; o strânsei cu aprindere și ne despărțirăm, pentru a nu întra în casă împreună.

Tactica mea ostășească în privința duducăi Micuței se baza pe o observațiune filozofică foarte veche, ce o cunoșteam în teorie prin studiu, mai înainte de a o fi adeverit în practică prin un șir de experimente. Bărbații, afară doar de poeți, și încă de poeții cei fameni, când iubesc o femeie, o iubesc numai ca pe o femeie, și adesea o iubesc chiar mai puțin; femeile, din contra, iubesc deobște un ideal, un ce mai presus de natura omenească, un înger sau un drac ca Jeanne d'Arc din veacul de mijloc, dar niciodată un bărbat cum sunt bărbații. Scelerateța cea mai neagră atrage mai degrabă amorul unei femei decât o onestitate mediocră a unui nici-turc, nici-turlac. De aceea hoților și tâlharilor celor vestiți nu le-au lipsit amante de foc, pe când un președinte de municipalitate sau un prefect de poliție ordinarminte nu sunt iubiți nici chiar de legiuitele lor jumătăți. Voiești oare, cititorule, ca să te iubească sexul, sau, cum zice d. Cipar, sepsul frumos? o voiești? fii totdeauna prea: prea în dreapta, prea în stânga, prea în mijloc, prea dinainte, prea dinapoi, tot prea și prea - în bunătate, în răutate, în idei, în fapte, în vorbe, în aprindere, în răceală, in omnibus rebus et aliis quibusdam!

Credincios sistemei mele, la masă am fost prea tăcut; și mersul conversațiunii sămăna, prin monotonie și delicatețā, cu al unei tragedii franceze în versuri; bunăoară:

MICUȚA (către mine)
Vă duceți deseară la bal?
EU (către Micuța)
Da.
ANA (către mine)
Veți fi mascat?
EU (către Ana)
Nu.
MICUȚA (către mine)
Sosu-i prea sărat, nu-i așa?
EU (către Micuța)
Da.
ANA (către mine)
Poate vreți mai bine castraveți.
EU (către Ana)
Nu.
MICUȚA (către mine)
Dimineața a fost foarte răce.
EU (către Micuța)
Da.
ANA (către mine)
Aveți obicei de a dormi după masă?
EU (către Ana)
Nu...

De la masă la Universitate, de la Universitate la biliard, de la biliard acasă: sunt acțiunile care au umplut timpul meu până la opt ore de seară. Așteptam cu nerăbdare minutul bătăliei, din care speram a ieși încununat... ba tocmai nu, căci cununiile nu-mi plac de fel; speram, cum ar zice francezul, avoir le dessus: cu un simplu le dessus mă mulțumeam mai bine decât cu o mie de cununii! Locul bătăliei era plănuit la bal masqué, care se făcea obișnuit în cele trei saloane ale clubului; dușmanii mei, de nații deosebite, erau numeroși: baronul, Przikszewska, Micuța; stratagema mea consta, ca a tuturor hatmanilor mari, începând de la Cocles, întru a-i combate în timpuri și cu arme diferite, dupre oportunitate; sau, potrivit politicii lui Machiavelli, de a face astfel ca

ei să se scarmene unul pe altul, rămâind ca eu să culeg apoi folosurile luptei.

Punct la 9 ceasuri stam lângă uşa salonului dintâi. Aveam pe faţă un domino. Purtam paltonul în care vizitasem aseară pe Victoria şi ţineam mâinile pe piept à laNapoleon. Deodată, răsună la urechea mea cuvântul "czekam".

– Te aştept, dragă.

– Baronul e aice?

– Trebuie să vie îndată, o să fie costumat în flutur.

- Aceea n-are să vie?

– Fii liniştită. Amanta baronului se cheamă Maria Pacht, actoriţă şi, totodată, lucru de mirare! domnişoară. O cunoşti?

– Mă mai întrebi?! Cine nu cunoaşte creaturi de acelea?!

– Fii cu sânge rece. Baronul îi trimise ieri un scump nécessaire de eben încrustat cu aur. Până acum el o cunoaşte numai din vedere şi n-are de la ea nici un semn de înţelegere. Cată să joci bine rolul Mariei. Spune-i că ai primit cadoul, mulţumeşte-i, făgăduieşte-i, şicanează-l, întrighează-l, fă ce-i vrea, eşti meşteră: numai...

– Numai?

– Vei strica totul de îndată ce-l vei întreba despre numele meu; trebuieşte numai atâta, pentru ca el să priceapă că joci un rol străin.

– Şi numele tău oare nu-l voi afla niciodată?

– Uitat-ai făgăduinţa de aseară? Când vei cere împlinirea ei, atunci vei şti cum mă cheamă.

– Mă iubeşti dară?

– Ba.

– Apoi nu vei cere niciodată ceea ce ţi-am promis.

– Nu te iubesc, dar îmi placi; şi de la plăcere până la iubire e un singur pas; dar pune-te ceva în lături; nu vezi cum mă caută fluturul nostru?

Victoria s-a depărtat.

– Iubite domino! nu eşti cumva spiţer?

– Tocmai; sunt spițer din casa Anicăi tale.
– Ea-i aici?
– Cine? Anica?
– Dă-o dracului! mademoiselle Marie.
– Acum văd că ești un flutur din cunoștințele mele; vreau să zic, un feldeș metamorfozat în flutur, un "avatar", cum ar zice profesorul nostru de limba sanscrită.
– Bravo! acum recomandă-mă, frate Spițere, la îngerul meu.
– Trebuie să te previn, mai înainte de toate, despre un lucru de prima importanță.
– Spune.
– Îți aduci aminte istoria mea cu Frosa lui Klumpen?
– Scutește-mă, pentru mila lui Dumnezeu! mi-o repeți de trei sute de ori pe zi! nu te pot întâlni fără ca s-aud îndată numele acelei nenorocite!
– Ce să fac, dragă Feldeșe! o iubesc. Dar să venim la vorba noastră. Mutându-mă în casa cucoanei Ana, mă temeam ca nu cumva să ajungă la știrea-i scandalul meu cu Klumpen. Tu înțelegi că, având o fată mare, ea n-ar fi suferit pe un locatar... Deci, în contractul nostru mi-am schimbat personalitatea, încât muma și fata mă cunosc sub nume, poreclă și profesie imaginare de Teopomp Perpetuevici, student de medicină. Caută dară, pentru propriul tău interes, a nu mă dezminți.
– Îți promit.
– Mai bine de toate, nici să vorbești despre mine.
– Fie și așa.
– Parola?
– Parola!
Îl luai la braț și am înaintat la Przikszewska.
– Frumoasă mască, iată generosul tău adorator, celebrul flutur înamorat de floarea nurilor tăi și însetat de dorința de a întinde asupră-i splendidele sale aripi.
– Domino ți-a spus adevărul cel mai pur, idolule

inimii mele.
– Dă-mi dar brațul tău, încântătorule fluturaș, și uită pentru această seară origina ta orientală, pentru a vorbi cum se vorbește în Europa.
– Vă las să gustați plăcerea dialogului; mă așteaptă alte măști mai puțin poetice.
Zicând acestea, mă repezii în sală, unde mă aștepta Ditrich.
– Lasă blana în garderobă, îmbracă paltonul meu, pune pe față acest domino și plimbă-te prin saloane; dar să nu vorbești cu niminea nici un cuvânt, chiar de ai asurzi de întrebări. Mă-nțelegi?
Apoi reapărui în salon, ca un personaj din nou venit, lăsând pe amuțitul Ditrich a juca, bine-rău, dar în tăcere, și prin urmare într-un mod foarte filozofic, vechiul meu rol.
Am trecut în salonul al doilea, ferindu-mă d-a fi însemnat de către Feldeș, care șoptea nu știu ce la urechea falsei sale Micuțe.
- Poète! vous cherchez des sujets? mă-ntrebă o mască.
- J'en trouve un bien mauvais devant moi.
Înconjurai salonul al treilea.
– Spițereasa Benedeck moare după tine, îmi zise în fugă un domino.
– N-are decât să citească pe Bolnavul imaginar al lui Molière: saignare, purgare, clysterisare!
Mă-ntorsei în salonul al doilea.
– Vrei să-ți povestesc viața ta de la leagăn și până-n seara de astăzi? îmi zise o circaziană.
– Te iert pentru depărtatul trecut; spune-mi numai ceea ce am făcut de ieri și până astăzi. Vezi că taci? ești dar mufluză de parolă, și te las ca să te îndrepți în opinia publică.
– Apropiindu-mă de ușa salonului întâi, văzui intrând două măști proaspete. Una, mai naltă și mai grasă, purta o rochie lungă de atlas mohorât ș-avea pe cap un fel de coroană aurită cu dinți; cealaltă, mai subțire și mai mică, era îmbrăcată în rochie scurtă de atlas verde-deșchis, cu un spențer

de catifea pimbie ș-o cunună de flori artificiale pe cap. Câteva cuvinte, întrauzite din gura măscuței verzi și adresate către masca mohorâtă, mă făcură a ghici pe ambe.

– Lasă-mă să întrighez un pic pe nătărăul dumitale, zise cea dintâi.

– Cum îți place, dar sunt încredințată că peste cinci minute o să începi a căsca, răspunse cealaltă, depărtându-se.

Apucai brațul măscuței.

– Ai venit să-mi ceri seama, Marie?

– M-ai recunoscut?

Apoi luai brațul Micuței, iertându-mi, drept precuvântare, a-i strânge mânuța, care tremura în palma mea, după o expresie nouă în asemenea cazuri, ca un peștișor prins în rețea. Și ne așezarăm într-un colț al salonului, unde o uriașă columnă arunca asupra-ne binefăcătoarea sa umbră.

Micuța tăcea.

Când o femeie amuțește deodată în ajunul unei răstălmăciri amoroase, când, veselă și glumeață până atunci, ea pleacă ochii în jos, sau se face a se juca cu aliseda ceasornicului... e semn bun! ea au deja iubește, au presimte răsăritul dragostei. Crescut în școala poeților latini, adăpat la adâncele izvoare erotice ale lui Ovidie, Petroniu, Properțiu etc., eu cunoșteam din copilărie, ca pe Tatăl nostru, meteorologia amorului; și, văzând tulburarea fetei, îmi zisei în gând: "O am!"

Mânuța Micuțăi se afla tot încă în a mea. Mă uitai în jur și, însemnând numai dosul a două măști cenușii, cari stăteau mai aproape de locșorul nostru, prin o repede mișcare - o mișcare a cărei repejune se poate alătura doară cu lovitura unui pumnal italian - întipării pe degetele copilei o sărutare de foc, ca toate acelea prin cari se-ncepe o iubire și cari - vai! - sunt cu neputință mai în urmă.

Micuța iute își retrase mâna și se sculă în picioare:

– Văz, domnule, că nu meriți încrederea mea;

adio!

Atâta numai așteptam, pentru a pune în lucrare planul, artisticește concertat de mai nainte.

– Adio! Ți-am spus fără cuvinte, prin o singură sărutare, ceea ce trebuia să știi: te iubesc! Adio! adio, Marie!

Zicând aceasta, mă ridicai cu demnitate și dispărui în vălmășagul măștilor, ce năvăleau din ce în ce mai numeroase cu apropierea miezului nopții. Apoi întorsei capul și zării pe Micuța reașezându-se gânditoare în misterioasa noastră poziție din dosul columnei.

Tocmai atunci trecu lângă mine Feldeșul cu Przikszewska.

– Vi-to no-ta, că-ta am-tu să-ta ți-to spun-tu ce-to va-ta, zisei baronului în argotul studenților, cari se cuprindea în aceea ca silabele să se despartă și după fiecare din ele să se adauge unul din aceste trei postpuneri: to, ta, tu; anume: to după vocalele e și i, ta după celelalte vocale, și tu după consune; încât frazul meu însemna simplu: "vino, că am să-ți spun ceva". Numai optsprezece burși în întreaga universitate vorbeau în perfecție și cu o iuțeală neauzită în această limbă, ce o numeamtotatutică. Eu și Feldeșul eram recunoscuți ca doctori între ceilalți.

– Cum să las singură pe Maria? răspunse baronul.

– Trebuie să-mi faci această slujbă pentru zece minute.

– Dar, scumpul meu...

– Lasă-mă dară pe mine să-i spun eu oarece la ureche.

Și trecând din partea Victoriei, îi șoptii leșește:

– Domino "czekam" te așteaptă în salonul al doilea, lângă a treia fereastră.

– Vra să zică, d-ta îmi cunoști secretul, domnule Ghiță?

– Să vede că așa. Lasă brațul lui Rosen.

Victoria simți că orice împotrivire la cererea

mea ar fi fost primejdioasă și, strângând mâna Feldeșului, ea îi zise:

– La revedere, amorașul meu; până la viitorul bal mascat.

– Cum? pân-atunci nu ne vom mai întâlni, îngerul meu?

– Nu știu; nu pot făgădui; nu atârn de mine.

– Neomenosule! cum să nu ai tu milă de patima mea, de focul meu, de chinul meu, de...

– Îndatorire pentru îndatorire, iubite Feldeșe. Ți-a venit rândul a-mi proba amicia ta. Vezi acea mască verde-pembie din dosul columnei?

– O văz; dar ce-mi pasă mie...

– Ție nu, firește; căci ea... ea nu este Micuța! dar mult îmi pasă mie, fiindcă încep a o iubi, și trebuie să-i dovedesc amorul meu, pân-acum respins, prin un ce eroic, care răpește și supune inimile femeilor. Abordeaz-o și fii scandalos cu ea; eu mă voi apropia atunci și te voi provoca la duel; tu-mi vei da carta și eu îți voi răspunde cu a mea... De la sine se-nțelege că duelul va fi numai imaginar! se cere efectul, și nimica mai mult!

– Vei fi mulțumit!

Și baronul merse repede spre Micuța, pe când eu însumi mă furișai după columnă, auzind și pândind totul, dar fiind totodată nevăzut de către biata păsăruică.

– Te cunosc, măscuță, zise Rosen, așezându-se lângă Micuța. Ce de mai fiorini stors-ai de la mine! Aș vrea să ne reînoim cunoștința.

Sărmanul baron nu știa cu cine vorbește. Auzindu-l, eu abia îmi puteam reținea râsul.

– Te-nșeli, domnule, răspunse Micuța cu o voce desprețuitoare, și voia să se scoale.

– Ia lasă, puică, marafeturile la o parte, întâmpină baronul, apucând-o de talie.

În acest moment apărui eu, parcă trecând din întâmplare, fără însă a mă uita la actorii scenei.

– Domnule Ghiță! zise cu tulburare Micuța. Dumneata mă cunoști și, prin urmare, ești dator a

mă apăra.

– Până la moarte, domnișoară! Cine ești, domnule? adausei, punând mâna pe umărul baronului și măsurându-l cu mândrie de la cap până la picioare. Cine ești? răspunde!

– Ia, sunt o mască, precum mă vezi, şi te poftesc, prietene, să-mi slăbești umărul, căci, zău, nu sunt prea răbdător!

– Mă jur că nu te voi lăsa să faci un pas - auzitu-m-ai? - mai-nainte de a-mi declara numele tău.

– Această declarare oare va avea ea urmări? Trebuie s-o știu pentru ca să nu-mi pierd vorba în vânt, domnul meu.

Baronul îmi întinse carta sa, și eu, lăsându-i umărul, îi detei p-a mea.

– Mâini la opt ceasuri ne vom întâlni, domnule baron.

– Pentru plăcerea dumitale, domnule Tăciune..

Am rămas iarăși față-n față cu Micuța; dar, mulțumită politicii mele, împrejurările s-au schimbat cu desăvârșire. Acuma frumoasa mea privea în mine pe un cavaler din evul mediu, gata a jertfi zilele pentru o singură slabă mișcare a mânuței sale.

"Cine știe - gândea ea în sine - dacă-l voi mai vedea vreodată! cine poate ghici dacă mâine dimineață glonțul sau sabia adversarului nu-l vor întinde mort pe câmpul luptei: și eu, numai eu sunt cauza..."

– Ghiță! zise cu-nduioșare Micuța, tu nu trebuie să te bați, eu nu vreau, eu nu-ți dau voie.

Precum vedeți, într-o scurtă minută, din "domn" am devenit Ghiță; din "dumneavoastră", tu.

– Ce auz, Marie? Nu mă-nșel oare? Tu ai vrea să trăiesc? tu mă iubești?

– Făgăduiește-mi că nu te vei bate.

– E cu neputință! onorul mai presus de toate! fi-voi demn de dragostea ta dacă me-i vedea tremurând ş-ascunzându-mă dinaintea armei unui om, provocat de către mine însumi?

– Dar dacă el te va ucide?
– Voi pieri voios, ducând cu mine în mormânt credința că mor iubit de tine!
– O, Doamne!
– Această întâlnire, oh! poate să fie pentru noi cea de pe urmă, Marie; de aceea, am o rugăminte...
– Ce să fac! nu știu ce să zic!
– Dacă baronul mă va ucide, trimite la tatăl meu, a cărui adresă o vei găsi între hârtiile mele, acest inel cu marca familiei, care trece în neamul nostru de la părinți la fii. În saltarul de sus al biroului vei afla zece mii de fiorini în bilete de bancă și actul de danie pe numele tău...
Să nu gândiți, domnilor, cum că, în adevăr, saltarele mele ar fi văzut vreodată măcar zece mii de parale; însă, în ajunul unei morți care nu era să se-ntâmple, interesul meu cerea ca să dau o idee cât mai frumoasă despre starea mea financiară. În așteptarea biletelor promise în neființă, prezintai acum Micuței inelul meu; ceea ce era încă o viclenie, căci de pe tăciunele marcei, iubita mea recunoștea, fără ca să i-o fi spus eu însumi, călcându-mi oarecum fireasca modestie, cine anume e dănuitorul celebrului nécessaire.
Micuța plângea sub mască.
– Recondu-mă acum la mama; și...
Aici glasu-i s-a rupt ca o coardă din care artistul voiește a scoate niște sonuri mai presus de puterea instrumentului.
– Și? ai zis "și", sufletul meu? n-ai sfârșit...
– Și dacă moartea te va cruța...
– Îți voi jertfi rămășița vieții.
– Nu-ți vei întoarce cuvântul?
– Nici în astă, nici în ceea lume!
După un jurământ atât de pompos, începurăm a căuta prin saloane pe rătăcita doamnă Pacht, pe care am găsit-o, în fine, întrigând pe un consilier de stat cu capul alb și pleșuv ca al sfinților.
Aici ne-am mai strâns de mână ca nealtădată, și mă depărtai, după ce auzisem cuvintele Micuței

către doamna Ana:

– Hai acasă! mă doare capul...

"Bravo! iată ce se cheamă a face treburi! Ulise în Odiseea n-a fost mai isteț în născocirea și gruparea stratagemelor!"

Astfel cugetam eu cu mândrie, căutând pe feciorul meu în toate unghiurile clubului, până ce-l zării, în fine, tocmai în salonul al treilea, strâmtorat într-un colț de către amăgita Victoria, care, luându-l de pe costum drept mine, îi povestea rusește, franțuzește, leșește și nemțește conversația sa cu Rosen, și-n zadar cerea de la el povățuiri mai departe, căci ascultătorul Ditrich, țiind aminte porunca, nu răspundea nici prin cel mai mic cuvânt.

– Ah, iată și dumneata, domnule Ghiță! Fiindcă-mi cunoști taina, spune-mi, pentru mila lui D[umne]zeu, ce s-a întâmplat oare cu prietenul dumitale? Închipuiește-ți că de două ceasuri întrebuințez în deșert toată elocuința mea pentru a scoate din gura lui măcar un singur son.

– Așa-i politica amicului meu, dragă măscuță. El va vorbi la timpul oportun, iar pân atunci nu vei putea stoarce de la dânsul nimic, căci amicul meu e mare diplomat!

Și plecându-mă la urechea lui Ditrich, care asculta cu uimire laudele ce-i dam și cari el nu le înțelegea, îi zisei:

– Ia blana ș-așteaptă afară.

Ditrich ieși fuga.

– Ciudat lucru! chiar de necrezut! zise Victoria, văzând alergarea lui Ditrich. După modul în care el vorbi aseară și-n astăseară, nu l-aș fi putut socoti ca unealta unui alt; și cu toate astea, văz că dumneata, un copil - iartă-mi această franchețǎ - i-ai fi poruncind!

– El e Mefistofeles al meu, neneacă! Citit-ai Faustul lui Goethe? Adio!

Și mă făcui nevăzut.

Ieșind afară, găsii pe Ditrich fără palton și fără

domino, așteptându-mă cu blana.

– Strigă o birjă, iar singur du-te acasă și culcă-te; eu voi dormi în târg.

– Știi unde șade doftorul Negus? întrebai pe droșcar, suindu-mă în sanie.

– Cum să nu știu, cuconașule? Chiar acum am dus la dumnealui un boier la cărți.

– Iute dară!

Și, lungindu-mă în sanie, întonai cântecul studenților, făcând să răsune pustiitele ulițe și sergenții poliției să despere de a nu mă putea opri ca pe un pedestru...

Ziua a treia

Doctorul Negus, un tânăr de douăzeci și trei sau patru de ani, năltuț, subțire, smolit la față, coroiat la nas, cu ochi mari, sprincenat, cu o frunte destul de bine desemnată, avea una din acele figuri cari plac și se par frumoase la întâia vedere, mai cu seamă pentru un nefizionomist, dar resping pe un cunoscător prin un nu știu ce egoistic, mârșav, viclean; un nu știu ce săpat în liniile frunții, în îndoitura nasului, în trăsăturile buzelor, în schimositura zâmbetului, în focul ochilor; mai în sfârșit, un nu știu ce întipărit în toate deodată și cu neputință de a se analiza în amănunțime. Nenorocirea femeilor e de a nu aprofunda nimica. Judecând lucrurile numai pe dasupra, ele strigau: "Monsieur Négus est charmant!" și monsieur Negus devenise, în câteva luni, doctor favorit al damelor.

Negus finea cursul de medicină, când eu intrai la Drepturi. Ne-am cunoscut la baronul Rosen, la care toți paraziții universității aveau facultatea lor... de a mânca, fiindu-le urât să șadă la masă singuri... cheltuind din pungă. De atunci încoace, Negus, care n-a zăbovit de a recunoaște în mine o natură cu totul necapabilă de a crede în filozofia morală, s-a făcut prietenul meu cel mai intim, deși niciodată nu-l invitam la masă, din cauză... că bugetul nu prevedea cheltuieli extraordinare; și peste o săptămână el îmi descoperi din amicie o taină, cunoscută de toată lumea, dar care m-a adus mai târziu la descoperirea unei alte, necunoscută de niminea.

Negus avea o amantă, de care nu știa cum să se desfacă. "Am promis - zicea medicul nostru - că o voi lua a doua zi după doctorizarea mea... am promis înaintea marturilor... Înțelegi că ar fi o

neiertată nebunie din parte-mi de a-mi închide viitorul pentru totdeauna... ea-i cusutoreasă... cum oare să facem?" "Pentru ca să te pot sfătui în cunoștința cauzei, ar trebui s-o văd, să-i pătrund caracterul..." "Aș fi fericit de ai putea încă să-i placi..." "Și să mă prinzi, nu-i așa? Hai la dânsa!"

Sofiica era o frumușică copilă de șasesprezece ani, delicată, melancolică, sentimentală. Ea iubea pe Negus ca o nebună. Dintru-ntâi, voiam s-o curtez: dar văzându-mi munca zădarnică, mă hotărâi, cu o generozitate cam silită, a fi numai amicul bietei fete, cel puțin până la o vreme. Peste o bucată de timp, Sofiica se îmbolnăvește. Viind tocmai atunci, din întâmplare, eu mă așezai într-o cămăruță învecinată, cu capul plecat pe mână, pentru a nu auzi de aproape vaietele copilei și plânsul mumei. Întră Negus, scrie o rețetă și trimite pe bătrâna la spițerie. "Să iai, dragă Sofiică, câte o linguriță de ceai la jumătate, numaidecât la jumătate de oră; iar eu mă duc, voi veni deseară, mă grăbesc." Zicând acestea, Negus sărută pe Sofiica și ieși, fără a fi visat măcar despre prezența mea. După ce se-ntoarse muma cu o sticluță, ieșii și eu, promițând a le revedea cât mai curând. Peste o zi mă abat la Sofiica; ea era moartă! Pe fereastră se afla sticluța cu rețeta deasupra. Azardul m-a împins a-mi arunca ochii pe eticheta sticluței: Câte o linguriță de ceai dimineața și seara. Crima lui Negus apăru întreagă înaintea ochilor mei. Îmi adusei aminte cuvintele lui: "Nu știu cum să scap de ea". Fără a rosti un cuvânt, mă zvârlii din odaie afară și mă repezii drept la locuința lui Negus. "Știu totul, Negus! știu totul!" "Ce fel de tot?" "Sofiica a murit!" "Fatalitate! o iubeai?" "Să iai, dragă Sofiică, câte o linguriță de ceai la jumătate..." Aici Negus a sărit de pe scaun ca opărit și m-a apucat de mână. "Cine ți-a spus aceste cuvinte?" "Mai știu și altele: câte o linguriță de ceai dimineața și seara..."

Alergând în goana calului de la Sofiica la

Negus, eu mă aflam sub înrâurirea unei voci interne, strigânde: răzbună pieirea nevinovatei jertfe. Eram o simplă unealtă a sentimentului. Cugetarea n-a avut nici o parte, cât de mică, în purtarea mea, până la minutul când mă văzui față cu Negus și pus în trista alternativă: sau de a-l acuza înaintea dreptății, cerând autopsia răposatei, sau de a mistui în sânu-mi cunoștința crimei, devenind părtaș prin înteresata mea tăcere. Presupuindu-se că legile vor pedepsi pe Negus, au din aceasta va urma învierea Soficăi? Ca acuzator al doctorului, în cazul de față, în loc de a câștiga în opinia publică, oare nu voi fi eu încă bănuit pentru nefasonabila mea familiaritate cu niște cusutorese? Și apoi, oare judecătorul nu mă va întreba: "De ce n-ai cercetat rețeta lui Negus chiar când ai auzit cuvintele lui? de ce o așa idee ți-a venit în cap tocmai după moartea Soficăi?"... Mi-au trebuit câteva secunde pentru a vedea realitatea poziției în care m-am vârât. "Propriul folos mai nainte de toate!" îmi zisei drept încheiere. "Viața socială decurgând din combinarea întereselor individuale - urmai mai departe în mine - datoria omului e de a-și păzi cămașa sa; treaba provedinții e d-a face ca păzitorii cămeșilor individuale să aibă nevoie unul de altul. Eu, unul, mi-oi împlini misia; provedința împlinească-și pe a sa cum va ști mai bine..." Acuma înțelegeți în ce mod, îngropând în mine misterul sticluței, am ajuns a fi creditor de recunoștință al lui Negus; un creditor de nu iubit - ceea ce ar fi contra naturii - cel puțin temut și ascultat.

Întrând în salon, văzui numai tot mese de joc. Ștosul, pichetul, vistul domneau despoticește în această societate, împăcându-se și urmând unul după altul, ca boierii Adunării Obștești. Căutând un locușor mai retras, zării într-un colț al odăii un individ, care se caracteriza prin aceea că în toată viața sa el n-a fost nimica alta decât numai sadea jurnalist.

Nimeni n-a putut afla vreodată unde și din ce părinți s-a născut, sau unde și când a studiat, sau ce știa și ce nu știa domnul Wahlstimme. Când dumnealui scrise primul său articol într-o foaie periodică oarecare, lumea a citit cele dintâi rânduri, apoi a aruncat ochii asupra iscăliturii și azvârli numărul ziarului, zicând numai atâta: "Ce secătură!"

Wahlstimme a urmat a scrie, oamenii au urmat a nu citi scrierile lui; și, cu toate astea, el ajunse în fine a-și face o reputație de jurnalist! Ajunse la aceea că semnătura lui să devină în ziar un lucru tot atât de neapărat ca titlul sau ca indicația tipografiei! ajunse a fi respectat chiar de acei și mai cu seamă de acei care nu l-au citit niciodată!

Atunci Wahlstimme a început a purta pantaloni infinitaminte scurți și plete infinitaminte lungi, ca semne de liberalism extrem; a început a nu răspunde la nimica și a întreba despre toate, după obiceiul oamenilor mari; și s-a hotărât a funda o foaie a sa proprie, în care se cuprindeau regulat următoarele:

1. O revistă politică interioară, al cărei înțeles era că: dacă nu mă veți asculta, veți pieri.

2. Un articol de fond, care voia să zică: veți pieri, dacă nu mă veți asculta.

3. O revistă exterioară, în care se afirma, pe baza depeșilor telegrafice sau a foilor străine celor mai veridice, că, bunăoară, Garibaldi a încetat din viață.

4. Corespondențe, adecă minciuni iscălite de către autorii lor, ceea ce dovedește, orișicum, un mare curaj moral.

5. Îndemnări de a subscrie în favoarea, de pildă, a beduinilor, cari n-au mijloace de a înființa o operă în centrul Africii; dar mai adevărat numai în favoarea redacțiunii.

6. Facte diverse...

Eu credeam a nu fi de prisos ca duelul meu cu Rosen să figureze în faptele diverse ale domnului

Wahlstimme; așadară, îl abordai cu aerul de acea profundă admirațiune ce se cuvine unui mare literat, mare patriot, mare om de stat, mare filantrop!

– Îmi pare bine că vă întâlnesc, domnule Wahlstimme! poate nu ne vom mai revedea...

– De ce?

– Mâine dimineață mă bat în duel.

– Cu cine?

– Cu finlandezul baron Rosen, coleg al meu de facultate.

– Nu-l cunosc.

– Un june temerar, care a cutezat să susțină odată în societate că dumneata...

– Ce?

– O! dar lucrul nu merită de a fi raportat...

– Din contra, din contra! A susținut, zici dumneata, că eu..

– Voi repeta dară chiar cuvintele baronului: "D. Wahlstimme a izbutit să pară a fi ceea ce nu este".

Jurnalistul s-a făcut că nu aude cuvintele mele și reîncepu interogatoriul:

– Cu ce armă vă bateți?

– Cu carabina.

– Curios! și la câți pași?

– La zece.

– Care e motivul duelului?

– Baronul a cutezat să fure de la mine papucul amantei mele.

– Cine e amanta dumitale?

– O jună albinosă, cu ochii roși ca trandafirul și părul mai alb decât crinul!

– Îmi dați voie a anunța evenimentul chiar în foaia de mâine?

– Dacă aceasta vă face plăcere!

– Eu voi presupune în articolul meu că dumneata ai ucis pe baronul Rosen; întâmplându-se cumva altminte, voi rectifica faptul în foaia de poimâne.

– Atunci să presupuneți mai bine că baronul m-a

ucis pe mine.
– Mă unesc și cu asta.
Wahlstimme ceru o bucată de hârtie, scrise câteva rânduri și rugă pe Negus de a le trimite pe dată la tipografia ziarului...
Iată dar că de la a doua zi eu nu mai existam pentru publicul Germaniei întregi, și chiar pentru oricine citea nemțește!
După ce toți musafirii s-au împrăștiat unul câte unul, după ce slugile au strâns mesele verzi și lampele și au așezat scaunele în jurul odăii, după ce am rămas numai eu și doctorul, i-am povestit scurta mea intrigă cu Micuța, scopul falsului meu duel cu Feldeșul și cerui să-mi facă o amputație.
– Amputație? Înnebunit-ai, Spițerule? d-apoi nu ești rănit!...
– Vrei să zici, doctore, că am o rană imaginară? Ei bine! fă-mi o amputație tot atât de imaginară! Închipuiește-ți, bunăoară, că vezi o gaură cât-colea în fruntea mea, și urmează cu regularitate dupre cum te învață chirurgia. Ș-apoi îndată, fără zăbavă; sunt acum șase ceasuri, și la opt și jumătate trebuie să mă duci acasă în cupeul tău, lungit fără mișcare, ca Gustav-Adolf după bătălia de la Lutzen. Apucă-te, parbleu! Micuța mă așteaptă, cum te aștepta într-o vreme răposata Sofiică...
Numele Sofiicăi a produs un efect nedescris. Din negru, Negus deveni rădăciniu. Fără a întâmpina prin un singur cuvânt, el ieși în odaia de alături, aduse un plastor, o bucată de pânză ceruită și bortelită ca o sită, comprese, bandaj... și peste câteva minute eram îmbodolit la cap ca un pașă turcesc cu trei cozi, și mă studiam cu mulțumire pe mine însumi în toate oglinzile salonului, zicând, ca junele d. Maiorescu în cursul său public: "Lumea este o iluziune!" Erau doi inși amputați, unul în oglindă, celălalt înaintea oglinzii... și nici unul rănit!
– Mai trebuiește ceva, Negus! Sunt prea rumen la față pentru un rănit în frunte! N-ai cumva vro

biloseală?

Doctorul aduse o sticlă cu prafuri și mă prefăcu într-o mumie din timpul lui Ramses; mă văzui galben ca și când îmi mai rămâneau numai trei secunde de viață.

Nu mai era timpul de a ne culca: soarele s-a ridicat sus. Ni s-a servit ciocolată și Negus ordonă a se înhăma caii. Tocmai atunci un curier ne aduse ziarul Wahrheit (Adevărul), foaia celebrului Wahlstimme, unde am găsit între altele:

"Un eveniment deplorabil a avut loc chiar în momentul în care scrim aceste rânduri. Doi studenți străini, finlandezul baron Rosen și moldo-valahul Ghiță Tăciune s-au certat din cauza papucului unei june albinose. Lucrul a ajuns la o provocațiune, și duelul a urmat astăzi, în zori de zi, la zece pași cu carabina. D. Tăciune a căzut mort. Noi deplângem această catastrofă, cu atât mai mult că nenorocitul june moldo-valah a fost un amic intim al nostru și un admirator sincer al ideilor noastre politice.'"

Abia avui timpul a striga "bravo!" văzându-mă ucis cu atâta sânge răce de către viteazul jurnalist, cum iată sosește o altă novitate: un jandar cu două scrisori, una de o mărime și culoare ordinară, alta în o mică copertă trandafirie și pecetluită cu o inimă de bulină. Doctorul deschise pe cea dintâi și citi cu glas:

"Iubite Esculape!

Femeia mea se află un peu mal de câteva zile; simte une migraine terrible; găsește dar là-dessus o oră liberă pour la voir.Al domniei-tale amic și serv,

Mapppsch"

– Spune că voi veni la 9 și jumătate, zise Negus jandarului, care ieși îndată, cu toată vederata sa dorință de a studia mai îndelungat cadavroasa mea față și legătură de la cap.

– Ascultă, bădiță - urmă el către mine - eu ți-oi citi și celălalt răvaș, nu-i vorbă; însă te rog din amicie să ții secretul.

– Firește! cum se țin toate secretele de amor între prieteni.

Negus amirosi scrisoarea, zicând: "mille fleurs!" și apoi citi:

"Tiranule,

Văz cum mă răsplătești pentru sacrificiile mele. Iată o săptămână de când nu mai vii. Te aștept sau... te voi desprețui!

Până acuma a ta credincioasă,

Fani

Post-scriptum. Știi că bărbatul nostru se duce la tribunal de la 9 ceasuri. Te sărut de o mie de ori, scumpul meu!

F."

– Scrisorile procurorului cu soția sa ne sosesc foarte la timp, zise Negus după o pauză de răzgândire. Falsul tău duel și imaginara ta rană o să facă numaidecât o mare zvonă prin târg; deci, pentru ca să nu urmeze cumva vreo cercetare legală, eu voi căuta să previu pe Mappsch cum că totul e o glumă, un rămășag, o jucărie... Gânditu-te-ai la aceasta, bre?

– Ba n-am avut când, frate; și mă-ncredințez că eram să fac cât pe ce o strașnică dobitocie, cu toate că sunt legist!

Negus sună clopoțelul.

– Tu, Max și cu Johann veți merge cu mine; după ce vom ajunge la casa d-lui, îl veți scoate din cupeu și-l veți duce pe sus, ca și când ar trage de moarte. Mă-nțelegi? zise el camerdinerului, care-l asculta cu gura căscată, ca pe un predicator latinesc de la biserica papistașă. Hai acuma! adause Negus către mine, și am ieșit.

Șezând în trăsură, am improvizat următorul cântec în felul tuturor improvizațiilor, și care zugrăvea planul meu în privința Micuței:

Dracul, petrecând prin lume,
Și-a făcut un groaznic nume:
Toți fugeau, fugeau, fugeau
Cum de dânsul auzeau!

În sfârșit, de ciudă mare,
El se zice bolnav tare,
Și, lungindu-se pe pat,
Pielea popii a și dat!
Oamenii, cu bucurie,
S-au grăbit pe loc să vie,
Și-ngropându-l cu alai,
L-au trimis departe-n rai!
De atunci, cu-ocaua mică
El se plimbă fără frică;
Și lucrându-și după plac,
Strigă: "Doară nu sunt drac!"'

Aci am ajuns la poarta casei doamnei Pacht.

Până acum n-am avut trebuință de a descrie edificiul respectabilei mele gazde și personalitățile celorlalți chiriași, amabili ai mei megiași. Urmând metodului matematic, am definit mai nainte de toate centrul; de aci nu-mi va fi greu a plimba o rază împrejur, din punt în punt, și îndată veți avea o circomferință!

Zidirea întreagă se alcătuia din rândul de jos, rândul de sus și o mansardă. În rândul de sus locuiam peste sală eu și însăși stăpâna casei cu prăsila. În rândul de jos se afla sub mine o băcăneasă văduvă după trei băcani, de la care toți studenții cvartalului luau pe datorie țâri, sardele etc.; sub doamna Pacht - un francez parfumar cu soția, șapte fete și trei băieți, vârstați treptat, începând de la patru luni și până la nouăsprezece ani. În mansardă petreceau cu locuința, deasupra mea, două modiste, și deasupra doamnei Pacht, trei studenți de la școala veterinară.

Când cupeul lui Negus s-a oprit la poartă, parfumarul, monsieur Jules, deschise ușa, scoase capul, de la care se răspândea mirosul a nu știu câte sute de esențe, își apăsă pe ceafă scufica de lână albastră și rosti cu un aer de Talleyrand: "Ça doit être que'que chose!". Tot atuncea o mână nu tocmai de cele mici a început a șterge de sudoare unul din geamurile de la o ferăstruică a mansardei,

și apoi zării migăind ca în lampa magică figura unei modiste, Fräulein Gretchen, cea cu ochi de bou, după cum bătrânul Omer numea pe blonda Minerva.

Max al lui Negus deschise portița cupeului.

– Mai încet! strigă doctorul. Nu vezi în ce stare se află rănitul, dobitocule? Mon cher monsieur Jules! adause el, prêtez-nous votre secours! O, mon Dieu! quel malheur!

- Que vois-je! M'sieur Ghitza blessé!

În acest minut, amândouă modistele, câteștrei veterinarii, proprietăreasa țărilor, cei zece moștenitori ai parfumeriei cu mancele și muma lor, Cati și feciorul meu erau deja afară!

Bietul Ditrich, ce-și închipuia acuma pe stăpânul său în gura morții, își frângea mânile și își smulgea părul, aducându-și aminte, pesemne, că răposatul nu i-a plătit leafa pe trei luni.

Veterinarii au început a explica modistelor diferența dintre un om rănit și un câne împușcat.

Franțuzimea necăjea pe Negus pentru a afla le pour-quoi al rănii.

Cati alergă ca o căprioară sus și se-ntoarse cu doamna Pacht și Micuța. Dar sărmana duducă nici a avut când să vadă bine pe cavalerescul său apărător de la balul mascat: ea a leșinat pe pragul ușii, căzând fără simțiri pe scară; și îndată grupa privitorilor s-a împărțit în două: modistele, băcăneasa și francezele au rămas lângă mine, veterinarii și francezii s-au aruncat să ajute Micuței: atracția sexului fiind o lege fizică, ca și atracția newtoniană!

Max m-a ridicat de subsuori, Johann m-a luat de picioare, Negus îmi sprijinea capul, Fräulein Gretchen îmi ținea mâna dreaptă, uitându-se la mine cu o nespusă îngrijire, plină de o sensibilitate curat nemțească; Fräulein Annchen, modista cea mai tânără, bălaie ca un pudel, îmi ținea mâna stângă, strângând-o convulsiv din o prea mare simpatie; francezele ciripeau; băcăneasa fosăia: cu

astfel de alai am fost scos din trăsură. Micuța, Cati și doamna Pacht se făcură deja nevăzute, o dată cu partea bărbătească a societății. Cu ochii aproape de tot închiși, fui suit în odaia mea și lungit în așternut. Negus a rugat apoi pe toți să iasă, a tras zăvorul ușii, și am rămas numai noi.

Nebun de bucurie, am sărit din pat.

– M-ai îndatorat, Negus, până la mormânt! îi zisei, sărutându-l în gură cu încântare. Ha, ha, ha! eram să mor de râs... nu de rană! De-acuma mă dezbrac și mă culc. Tu să treci la doamna Pacht și s-o rogi, s-o rogi foarte mult, a mă priveghea în lipsa ta.

– Lasă pe mine!

– Poate ți se va înfățișa prilejul de a șopti vro două cuvinte la urechea Micuței. Spune-i că prezența sa mi-ar ușura durerea... că ți-e cunoscută cauza duelului...

– Și celelalte!

Eram deja dezbrăcat și întins pe perne, când Negus luă ziua bună, îmi dori ispravă și ieși.

Ditrich, intrând pe vârful degetelor, se apropie de mine.

– Cuconașule!

– Of!

– Cuconașule!

– Uf!

– Cuconașule!

– Ah!

– Cuconașule!

– Tu... ești... cheamă... pe... Ca-ti... Oh!

Ditrich reveni peste un minut cu slujnica doamnei Pacht.

Făcui lui Ditrich semn cu mâna ca să iasă.

– Ce nenorocire s-a întâmplat cu dv., domnule! a început Cati, ștergând lacrimile ce-i curgeau din ochi, ca și când ea ar fi mâncat o oca de hrean. Cine ar fi crezut! De ați ști cât de mult sufere duduca! D-ei de aseară mi-a spus tot! n-a dormit toată noaptea... astăzi, văzându-vă rănit, a leșinat,

se pare c-o să aibe friguri, de slăbiciune nu poate sta în picioare... Doftorul, care v-a adus pe dv., îi rânduiește acum niște doftorii...

– Doftorii?

Eram cât pe ce să mă arunc din pat, auzind despre doftoriile lui Negus și reamintindu-mi în o clipă istoria Soficăi! Abia m-am putut stăpâni, și urmai cu vorba mai liniștit, trăgând glasul "cu limba de moarte":

– Dra-gă... adu... rețe-ta... s-o... văd... ca... să... nu... știe... nime... D-ar... veni... dudu-ca... deseară.

Sprintioara Cati n-a zăbovit a-mi aduce rețeta. Fiind prea bolnav pentru a o putea lua în mână, rugai pe frumoasa mea să mi-o ție înaintea ochilor și apoi citii:

Rp. Ambrae levant

Scrup. j.

Pulv. Cantharid.

Scrup. j. ß

Acet. Morph.

Drachm. j. ß

Sacchar albi

Unc. j.

M.f. atque divide in XII partes aequales.

D. u. La un ceas un praf.

Epilog

Până aci am reprodus din cuvânt în cuvânt, chiar din literă în literă, manuscriptul lui Ghiță Tăciune, coleg al meu de la Universitatea***, carele s-a împușcat sunt acum câteva săptămâni, și cum s-a împușcat! tocmai în noaptea cununiei sale cu o domnișoară frumoasă ca un înger, de spirit ca un demon și înzestrată - ceea ce lipsește și îngerilor, și demonilor - cu cincizeci mii de galbeni în numărătoare!!

Micuța s-a găsit pe masa răposatului, într-o copertă sub adresa mea și cu următoarea epistolă:

"Prietene!

Sinuciderea mea este un anacronism. Adevăratul ei moment a trecut sunt deja șapte ani. De atunci eram mort în idee, și dacă nu mă ucideam în realitate, cauza era că nu voiam ca lumea să poată presupune din parte-mi măcar o umbră de pusillanimitate. Oamenii ar fi zis: el s-a ucis pentru că nu și-a putut face o poziție în societate, pentru că suferea de lipse, pentru că... și așa mai departe. Ei bine! îmi trebuiau cincizeci mii de galbini; îmi trebuie o soție ca fecioara, căreia îi las numele meu, și nimica al meu afară de nume; îmi trebuiau toate astea pentru ca să capăt, în fine, dreptul de a mă împușca. L-am câștigat scump acest drept! Ce va spune lumea? Aș dori prea mult s-o pot ghici. Nu-i rămâne până nici clenciul de a mă declara de nebun, căci atunci o vor dezminți lungile mele diplome de doctor în legi și licențiat în litere!! Așadar, oamenii vor fi siliți a crede, fără alte comentarii, că m-am împușcat simplu pentru că am obosit de a trăi. Cauza ți se pare, poate, a fi cam curioasă? Crede-mă, amice, cine trăiește prea repede ostenește întocmai așa ca acela care aleargă prea iute; și unul, și altul ajung la scopul lor mai

curând decât broaștele țestoase ale umanității! Dar o dată ce au ajuns la scop, ei nu mai au ce face...

Îți las un manuscript, pe care nu l-am sfârșit, fiindcă m-am oprit, din întâmplare, pe descrierea rețetei; și atunci mi-a venit ideea de a rămânea comic până și în ajunul sinuciderii: e foarte natural de a muri vorbind de rețete! Tu ai cunoscut toate personajele Micuței; deci adună-ți suvenirile și sfârșește singur acest scurt epizod din scurta mea viață!

Al tău - vorbă să fie! - Ghiță"'

Am primit cu bucurie amicala însărcinare a nenorocitului meu - vorbă să fie - Ghiță, și, cu ajutorul hârtiilor sale postume, am reușit a completa cele Trei zile și trei nopți din viața unui student.

Micuța a căzut în lațul lui Tăciune chiar în ziua imaginariului duel cu baronul Rosen. Rețeta lui Negus, compusă din opium și gândaci de turbat, a făcut minuni în această împrejurare.

A doua zi, Tăciune s-a sculat teafăr din pat; dar n-a ieșit din casă vro două zile, păstrând astfel buna-cuviință și... legătura de la cap. Aceste două zile au fost pentru el un adevărat paradis al lui Mahomet, redus la o singură hurie.

În a treia zi, Micuța începu să-i amintească despre "necesitatea cununiei".

– Ai uitat, iubito, că nu am vârsta legiuită; să mai așteptăm un an, sau... sau doi ani.

– Promite-mi înaintea mamei! nu-ți cer altceva, scumpul meu!

– Să promit?... bine!... chiar mâine o să vorbim cu cucoana Ana.

După masă, Ghiță își dezlegă capul și alergă la baronul Rosen.

– Ce nou, Spițerule? Tot târgul vuiește despre duelul nostru și despre rana ta. Văzut-ai astăzi pe Maria?

– Ai un noroc fabulos, Feldeșule!

– Spune mai degrabă!

– Așteapt-o pe ea azi în odaia mea, pe la unsprezece deseară.

– Pe ea?

– Ți-am spus o dată.

– Nu glumești?

– Pe cinste; totuși...

– Totuși?

– Să nu cumva să aprinzi lumânarea.

– Oare să fiu așa de urât?

– Mă poți crede că eu, unul, nu te voi măguli în astă privință.

– Fie cum zici; mă învoiesc; n-am ce face!

– Mai este ceva.

– Mai este?

– Să nu vorbești cu Micuța.

– Nu te pot înțelege!

– La bal mascat toate glasurile sunt acoperite și se par deopotrivă; acolo, sub mască, ai putut scăpa cu una, cu două... dar trebuie să-ți spui cu francheță că ai o voce foarte nemuzicală, și mă tem ca domnișoara să nu se sperie! E cam deprinsă a leșina.

– Ș-apoi tot așa are să fie?

– Ba numai la început, bădiță, până ce-ți vei face o cale bătută...

– Primesc și asta; însă, dacă ea singură va începe a vorbi?...

– Urmează-ți drumul fără a răspunde!

– O dragoste originală!

– Cu atât mai romantică!

– Dar tu unde vei dormi? eu, unul, te previu că-mi păstrez postul până dimineață

- À la bonne heure! eu mă voi pitula unde va da târgul și norocul!

Baronul, parfumat ca o calfă de negutător, întră într-amurg în apartamentul lui Ghiță, unde îl aștepta Ditrich, prevenit de către stăpânu-său; pe când însuși Ghiță juca în biliard, palavragea și râdea ca un nebun, curtând trei arfoniste în cafeneaua "Châteaux aux fleurs".

La unsprezece ore punct, Micuța ieși pe vârful degetelor din odaia sa, trecu cu mare pază coridorul, deschise încetișor o ușă și... iat-o cuprinsă în brațele baronului. Tot atuncea, Ghiță ieșea din "Châteaux aux fleurs" cântând:

Marlborough s'en va-t-en guerre,

Mironton...'

și-și îndrepta pașii acasă!

După ce se sui pe scară, eroul nostru avea înaintea sa două uși: cea din dreapta ducea în odăile lui, cea din stânga în odăile doamnei Pacht. El se oprește, pare a sta pe gânduri, apoi bate de trei ori la ușa vechii actorițe, care odihnea acuma de un ceas pe sânul... Morfeului.

– Cine-i acolea? răsună dinăuntru o voce speriată.

Ghiță deschide ușa, și d-na Ana îl recunoaște la slaba lucire a candelei denaintea icoanei sfântului Sigfried, cel cu istoria zmeului.

– Ce să fie, domnul meu? o tragedie!

– Ba numai o melodramă, doamna mea!

Ghiță îi arătă cu mâna patul deșert al Micuței.

– Unde-i Maria? o, Doamne!

– Fiica dumneavoastră e în odaia mea, în convorbiri misterioase cu baronul Rosen.

Doamna Pacht sări din pat, uitându-și de tot costumul de noapte, vreau să zic lipsa costumului, și se repezi la ușe.

Ghiță o reținu.

– Încă un pas, și-ți pierde pe sărmana fetiță, care se află acuma foarte înaintată pe calea norocului.

– Adevărat spui! voi strânge pe toți chiriașii, voi intra cu marturi...

– M-ați înțeles de minune; însă mai este ceva la mijloc. Mai nainte de a fi a baronului, Maria a fost a mea, și chiar acum ea își închipuiește, pe-ntuneric, că se află lângă mine! Eu am vândut-o baronului, am vândut-o, doamna mea, precum se vinde un faeton puțin uzat, dar ieșit din modă. Nécessaire-ul de abanos a fost din partea

baronului... și eu l-am prezintat în numele meu; duelul de mai deunăzi a fost o poveste; în sfârșit, am întrebuințat mii de viclenii pentru a ajunge la scopul meu... Baronul nu trebui s-o știe! Cătați ca Maria să nu mă dea de gol: altfel, ea este pierdută.

Doamna Ana izbi ușa și zbură pe scara ce ducea la mansardă; de aci ea se pogorî în rândul de jos, și-n câteva secunde reapăru însoțită de două modiste, trei veterinari, băcăneasa și monsieur Jules cu tot neamul! Se înțelege de la sine că hainele nocturne ale acestei societăți nu erau nicidecum "ca într-o zi de sărbătoare".

Ghiță redeveni nevăzut: el merse liniștit înapoi la "Châteaux aux fleurs", pentru a sfârși o partidă de chegle, cântând astă dată: "Te souviens-tu? disait un capitaine...".

Când gloata chiriașilor doamnei Pacht se ivi cu o mulțime de luminări înaintea baronului și a Micuței... simțul de pudoare și frica legii de presă nu-mi permit a descrie starea în care se afla tocmai atunci fericita păreche. Ovidiu a zugrăvit-o de mult lătinește:

Nunc juvat in teneris dominae jacuisse lacertis;

Si quando, lateri nunc bene juncta meo est...'

Duduca a leșinat, după obiceiul pământului. Feldeșul se învălătuci în plapumă, se sculă în picioare ca statua lui Dante și începu:

– Protestez...

Nu știu ceea ce s-a petrecut mai departe, afară numai de rezultatul, care a fost îndatorirea baronului de a lua pe Micuța de soție.

Pe la două după miezul nopții, Ghiță, obosit ca un cal de poștă și tăcut ca un pește, reîntră în stăpânirea apartamentelor sale, porunci lui Ditrich să afume - nu știu pentru ce - în toate colțurile ietacului, și adormi apoi, plănuind modul în care o să vorbească de acum înainte cu baronul, cu Micuța, cu Victoria etc.

Feldeșului nici în cap i-a plesnit vreodată d-a se îndoi de buna-credință a amicului său: interesul d-

nei Ana și al Micuței a fost, firește, de a nu-l dezminți în această privință. Peste o săptămână, baronul zice adio universității și se cunună cu duduca. Ghiță a asistat la biserică, a jucat și-a băut la nuntă, a fost cel dintâi a ferici pe tineri.

Oricât de nepăsător în alegerea mijloacelor, eroul nostru avea o inimă bună. Cununia Micuței era o fatalitate pentru vechea amantă a Feldeșului, și el, Ghiță, se simțea a fi singura cauză a fatalității. Peste câteva zile, el vine la noua baroneasă, pe când bărbatul său nu era acasă.

– A, vicleanule! tot nu mă uiți?

– Nu uit niciodată pe amicii mei și tocmai de aceea am venit la tine cu o rugăminte.

– Refuz, orice să fie.

– Vom vedea, cucuțo, dacă ți-a da mâna. Mai nainte de a te lua, baronul a avut o întreținută...

– Și dumneata cutezi a-mi povesti nește asemenea mârșăvii?

– Fără "dumneata" și fără "mârșăvii", dragă baroneasă: ne cunoaștem de aproape. Așadar, biata întreținută, la povera ragazza, a rămas acuma, din pricina ta, lipsită de pâine și murind de foame. Păcat! Cer de la tine, de la dumneata, de la dumneavoastră, să faci sau să faceți ca baronul să-i dea pentru asigurarea viitorului șase mii de fiorini!

– Și oare cum crezi tu că eu voi stărui în favorul unei...

– Te-ntreb o dată pentru totdeauna: vrei sau nu? da sau ba?

– Nu: de o mie de ori nu!

– Chiar astăzi voi descoperi Feldeșului adevărul intrigii noastre: ne vom bate, vei rămânea poate văduvă... eu, unul, țiu prea puțin la viață!

Ghiță s-a sculat să iasă.

– Oprește-te! încă un minut! cât ești de sălbatic!

După mai multe vorbe și răsvorbe, Micuța s-a îndatorat a stoarce de la bărbatu-său cele șase mii de fiorini. Ghiță a fost însărcinat din partea Feldeșului d-a duce banii la Victoria.

Peste nouă luni, după acest eveniment, frumoasa polonă a născut un fiu, care fu botezat sub numele românesc de "Șerban".

Ghiță n-a trăit cu Victoria mai mult de-un an și a lăsat-o, drept moștenire, lui Negus. Într-o zi, când ea era dusă de acasă, doctorul deschise cu o cheie falsă sipețelul de sub pat, scoase cele șase mii de fiorini, și de atunci n-a mai dat cu ochii de săraca jertfă. Astăzi ei se judecă. Cu această ocaziune, un mare număr de învinovățiri, pân' acum dosite, s-au grămădit asupra capului lui Negus. Unii zic că se va osândi la lucrări publice; alții susțin cum că va scăpa, fiind sprijinit de cucoanele cutare, cutare și cutare.

Jurnalistul Wahlstimme e unul din apărătorii lui Negus pe calea publicității...

Table of Contents

Table of Contents